

LAUSUNTO ITSEHALLINTOALUEJAON PERUSTEISTA JA SOTE-UUDISTUKSEN AS-
KELMERKEISTÄ – kokouskutsun asia 5

Khall § 6/ 18.1.2016

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

17. 02. 2016

STM068:001/2015

Pääministeri Juha Sipilän hallitus on linjannut 20.10 ja 7.11.2015 tekemillään päätöksillä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen uudistamisesta sekä perustettavien itsehallintoalueiden määrästä ja aluejaosta.

Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyvät kolme itsehallintoaluetta tukeutuen lailla säädettyvän työnjaon mukaisesti vaativimmissa palveluissa muiden itsehallintoalueiden palvelurakenteisiin siten, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään.

Lisäksi rahoituksen uudistamista koskevan linjauksen mukaan kunnilla ei voi jatkossa olla merkittävää vastuuta sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta. Itsehallintoalueiden rahoitusta valmistellaan ensisijaisesti valtion rahoitusvastuun pohjalta, minkä lisäksi myös osittain alueiden omaan verotusoikeuteen perustuvaa ratkaisua selvitetään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, itsehallintoalueiden perustamista ja aluehallintouudistusta valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön ja valtionvarainministeriön yhteisessä hankkeessa, jota hallinnoidaan teknisesti sosiaali- ja terveysministeriössä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtionvarainministeriö pyytävät Manner-Suomen kunnilta, kuntayhtymiltä sekä muilta jakelussa mainituilta tahoilta lausunnot hallituksen linjauksista. Lausunto pyynnön materiaalit löytyvät internet-osoitteesta:
<http://alueuudistus.fi/lausuntopyynnot>.

Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Kuntia pyydetään ottamaan lausunnoissaan kantaa siihen, minkä maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kunta katsoo kuuluvansa sekä perustelemaan kannanottonsa. Sen vuoksi kunnille osoitettu lausuntopyyntö on kohdistettu valtuustoille.

Annetut lausunnot otetaan huomioon hallituksen esityksen laatimisessa. Hallituksen esityksestä pyydetään lausunnot keväällä 2016.

Lausunnot pyydetään antamaan 28.1.2016 klo 16.15 mennessä.

Liite 5

Kj

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet

Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

P.H. A.H.

Asiantuntijajärjestelmä
Kokouskutsun kirkon oikokulmasta
Kokouskutsun kirkon oikokulmasta

03

1. Hirvensalmen kunta katsoo kuuluvansa Etelä-Savon itsehallintoalueeseen.

2. Hyväksyy liitteenä 5 olevan lausunnon.

Päätös Hyväksyttiin.

Kvalt § 5/ 25.1.2016

Liite 6 Khall
esitys

Kunnanvaltuusto päättää, että

1. Hirvensalmen kunta katsoo kuuluvansa Etelä-Savon itsehallintoalueeseen.

2. Hyväksyy liitteenä 6 olevan lausunnon

Päätös Hyväksyttiin.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet
Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

Asiainmukaaisesti allekirjoitetusta ja tarkistetusta
pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa
virallisesti Hirvensalmessa 16/2/2016

Pöytäkirjanpitäjä Anne Matilainen
Anne Matilainen

Lausunto itsehallintoaluejaon perusteista ja sote-uudistuksen askelmerkeistä**TAUSTATIEDOT**

Vastaajatahon virallinen nimi **Hirvensalmen kunta**

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi **Seppo Ruhanen**

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot seppo.ruhanen@hirvensalmi.fi; puh. 0500 371 388

Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä **18.1.2016 / 25.1.2016**

Toimielimen nimi **Hirvensalmen kunnanhallitus / Hirvensalmen kunnanvaltuusto**

Onko vastaaja*

kunta

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

maakunnan liitto

muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin

valtion viranomainen

järjestö

joku muu

Kysymykset

- 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajalon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?**

Kyllä

Ei

Ei kantaa

Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Hirvensalmen kunta kannattaa nykyistä maakuntajakoa itsehallintoalueiden muodostamisen pohjaksi. Maakuntajako on looginen pohja itsehallintoalueiden aluejaolle. Maakunta on myös kooltaan sellainen, että se tarjoaa luontevan pohjan kansalaisten osallistumiselle ja vaikuttamiselle sekä sille annettujen tehtävien järjestämiselle ja palvelujen saavutettavuudelle. Maakuntapohjainen aluejako mahdollistaa kansalaisten samaistumisen alueeseen niin historiallisesti kuin kulttuurillisesti.

Myös sosiaali- ja terveystalveluiden integraatio on rakennettava maakuntajalon pohjalta.

2. **Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille:** Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Etelä-Karjala
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Savo
Kainuu
Kanta-Häme
Keski-Pohjanmaa
Keski-Suomi
Kymenlaakso
Lappi
Pirkanmaa
Pohjanmaa
Pohjois-Karjala
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Savo
Päijät-Häme
Satakunta
Uusimaa
Varsinais-Suomi

3. **Voitte perustella edellistä vastaustanne.**

4. **Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?**

Jokaiselle itsehallintoalueelle tulee antaa omien sote-palvelujen osalta järjestämisvastuu.

Ratkaisu olisi hallituksen linjausta selkeämpi. Useiden alueiden yhteinen sote-vastuu heikentää itsehallintoalueen asukkaiden ja valtuuston itsenäistä päätösvaltaa ja hämärtää johtamisvastuita. Hallituksen linjauksessa jää epäselväksi, mitä alueiden yhteinen sote-vastuu tarkoittaa ja miten se käytännössä toteutetaan.

Jos alueiden yhteinen sote-järjestämisvastuu halutaan saattaa voimaan, mielestämme se tulisi toteuttaa siten, että nämä alueet tekevät yhteisen ehdotuksen järjestämissopitukseksi, jossa sovitaan tarvittavista yhteisistä palveluista, mutta kummallakin olisi oma sote-tuotanto. Myös rahoituksen tulisi kulkea itsehallintoalueiden kautta.

Päätöksenteossa on otettava huomioon myös kunkin alueen erityispiirteet.

Etelä-Savossa tämä integraatio on luontevaa rakentaa yhdessä Mikkelin ja Savonlinnan sairaaloiden kanssa. Nämä toiminnot tulevat jatkossakin kattamaan noin 95 % kaikista

sosiaali- ja terveystalvulaista ja muiden alueiden palveluja käytetään vain erityisen vaativissa toimenpiteissä.

Etelä-Savon maakunnassa on noin 150.000 asukasta eli se on Suomen maakunnista 15. suurin. Maakunta on pinta-alaltaan laaja (Etelä-Savo on pinta-alaltaan 7. suurin maakunta) ja etäisyydet ovat pitkiä. Tätä korostavat vielä maakunnan runsaat vesistöt. Maakunnassa on 48.850 kesämökkiä, mikä nostaa maakunnan asukaslukea runsaasti erityisesti kesäaikaan. Etelä-Savossa vapaa-ajanasunnoilla yövytään keskimäärin 97 yötä vuodessa ja useilla vapaa-ajanasunnoilla tosiasiallisesti asutaan lähes koko vuoden.

Maakunnan väestön sairastavuus on korkea (indeksi 109,4) ja väestö on keskimääräistä ikääntyneempää (Yli 65-vuotiaita 26,8 %, koko maassa 19,9 %) ja ikääntyy lähivuosina entisestään. Tämän johdosta myös sosiaali- ja terveystalvulaisten tarve on keskimääräistä suurempaa.

Etelä-Savon maakunnassa sosiaali- ja terveystalvulaisten integraatiotyö on jo käynnissä. Pitkälle viedyn sosiaalipalveluiden ja perusterveydenhuollon integraation lisäksi alueella toimivat erikoissairaanhoidon palvelut ollaan kytkemässä kiinteästi muihin sosiaali- ja terveystalvulaistuihin. Tätä koskeva toiminnallinen järjestely on parhaillaan käynnissä. Sen myötä nykyinen Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä muuttuu Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvulaisten kuntayhtymäksi. Konkreettisenä toimenpiteenä Mikkelin kantakaupungin perusterveydenhuolto siirtyy sairaalakampukselle v. 2017 alusta.

Edellä mainituista syistä on olennaisen tärkeää, että Etelä-Savon maakuntaan muodostetaan oma sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuus (sote-alue).

5. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveystalvulaist muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia.

- Mahdollisuudet varmistaa kattava sosiaali- ja terveystalvulaisten saatavuus
- Mahdollisuudet suunnitella ja toteuttaa toimiva palveluverkko
- Jokaiselle itsehallintoalueelle tulee antaa myös sosiaali- ja terveystalvulaisten järjestämistä vastuu.

6. Kaikki itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Etelä-Savon maakunta tekee yhteistyötä eri suuntiin eri aloilla. Yhteistyötä tehdään niin Itä-Suomen (Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala), Kaakkois-Suomen (Kymenlaakso, Etelä-Karjala) kuin muidenkin alueiden kanssa.

Sosiaali- ja terveystalvulaistissa Etelä-Savon luontainen yhteistyösuunta on Pohjois-Savo, josta alueen nykyiset sairaanhoitopiirit hankkivat valtaosan niistä palveluista, joita alueella ei itse tuoteta.

Pidämme kuitenkin välttämättömänä, että niissä erityispalveluissa, joita ei tuoteta omalla alueella, voidaan käyttää asiakkaan asuinkunnan mukaisesti aina lähimpänä olevan muun

alueen sairaalan palveluita. Etelä-Savon osalta tämä tarkoittaa Kuopion yliopistollisen sairaalan lisäksi mm. Jyväskylän ja Lahden sairaaloita.

Kuitenkin edellä olevatkin puoltavat Etelä-Savon oman sote-alueen oikeutusta.

- 7. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?**

Kyllä

Ei

Ei kantaa

- 8. Voitte perustella edellistä vastaustanne.**

Sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatio rakennetaan aina ensisijaisesti yhdessä alueen oman sairaalan kanssa. Etelä-Savossa tämä integraatio on siten luontevaa rakentaa yhdessä Mikkelin ja Savonlinnan sairaaloiden kanssa. Nämä toiminnot tulevat jatkossakin kattamaan noin 95 % kaikista sosiaali- ja terveyspalveluista ja muiden alueiden palveluja käytetään vain erityisen vaativissa toimenpiteissä.

Mikäli kohdassa 7 mainittu ehto asuinkunnan mukaisesti valittavista erityispalveluista toteutuu, ei-itsenäinen sote-aluevastuu ei vaikuta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen sen tulisi kuulua.

- 9. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?**

Jotta uudistuksella voidaan saavuttaa sille asetetut tavoitteet hallinnon keventämisestä, säästöjen purkamisesta ja toimintojen yksinkertaistamisesta, on oltava riittävästi rohkeutta uudistaa hallintoa. Hallituksen linjaukset tehtävien siirrosta ovat kannatettavia.

Tehtävien siirrossa itsehallintoalueille pitää aidosti antaa tarkoituksenmukaisia tehtäväkokonaisuuksia nykyistä pienemmällä sääntelyllä ja samalla huolehtia siitä, että itsehallinnon periaatteet toteutuvat. On vältettävä sitä, että keskushallinnon ohjaus ei kavenna itsehallintoalueiden itsenäistä päätösvaltaa.

Tehtävien siirrossa on myös turvattava riittävät taloudelliset resurssit niiden hoitamiseen, jotta jatkossakin tehtävien laadukas hoitaminen on mahdollista.

On oltava mahdollisuus, että itsehallintoalueelle siirretään myös sellaisia tehtäviä, joista alueen kunnat yhteisesti päättävät ja joille itsehallintoalue on luontevin tapa ne hoitaa.

10. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntien yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Kunnilla on oltava riittävät ja oikeudenmukaiset kannustimet kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on poikkihallinnollista ja useilla tasoilla tapahtuvaa yhteistyötä, jonka tavoitteena on kuntalaisten elämänlaadun parantaminen.

Työ tehdään yhteistyössä kuntien kanssa. Koordinaatiovastuun on kuitenkin syytä olla itsehallintoalueilla. Itsehallintoalueen olisi laadittava alueellinen hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus.

Kunnan rahoituksessa tulee turvata hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön riittävät resurssit.

11. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Aluejako tulisi määritellä lopullisesti mahdollisimman nopeasti, jotta erilaisten palveluiden integraatiotyötä voitaisiin määrätietoisesti jatkaa. Myös valtion aluehallinnon kehittämisessä olisi kunnioitettava hallituksen päätöstä aluejaosta ja pyrittävä siihen, ettei palveluja perusteettomasti keskitetä tai tehtäviä ulkoisteta.

12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Itsehallintoalueiden rahoituksessa on otettava huomioon alueen väestön rakenteeseen ja sairastavuuteen liittyvät, kustannuksia kohottavat tekijät sekä alueen laajuus ja pitkät etäisyydet. Mikäli itsehallintoalueiden rahoitus perustuu osin tai kokonaan sen omaan verotusoikeuteen, rahoitukseen on sisällytettävä kuntien nykyisen verotulojen tasauksen mukainen osuus.

Myös kuntien toimintaedellytykset on turvattava. Kun kunnilta poistuu tehtäviä (mm. sote, pelastustoimi, maaseutuhallinto, ympäristöterveys) ja niiden mukaiset kulut, samalla niiden tulopohjaa leikataan, on varmistettava, että nämä erät vastaavat kuntakohtaisesti mahdollisimman hyvin toisiaan.

Lautakunta	Hallitus	Valtuusto
	PH OK	P.H A.L